

OTKUKANJE I SMERLJANJE KARAŠEVAKA KOD STRUGE MILJE LAUŠA NA RAVNI KOM PODRU JU

joi, 03 mai 2018

O uvanje hrvatske narodne tradicije i obi aja na rumunjskom prostoru jedan je od prioriteta Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj.

Bez obzira hoemo li priznati ili ne, bez obzira želimo li to prihvati ili ne, živimo u razdoblju globalizacije. U ovoj stalnoj utrci za vremenom i nov anom zaradom, nesvesno prihvaamo i usvajamo univerzalne bezli ne vrijednosti, a s druge strane sve više zanemarujuemo naše tradicije i obi aje. One sadržavaju značajnu dio naše autenti nosti, jer od najranijih vremena ispunjavaju jednu od svojih najznačajnijih uloga, a to je o uvanje identiteta jednog naroda. Danas, više nego ikada, naše tradicije, obi aji i naše višestoljetni način života podvrgnuti su opasnosti nestajanja.

Na svu sreću, Karaševci još uvijek imaju odakle crpiti snagu starih obi aja i disati nezagađeni zrak zdrave tradicije. Jedan od takvih mjesto nalazi se na hotaru Ravnika i Goruće, pokraj potoka, u umskom idiličnom ambijentu: struga Milje Lauša. Tamo se inicijativom Zajedništva Hrvata i ljubaznosti ravničkih gazda, pokrenula akcija koja je svrha bila rekonstituiranje karaševskih starih obi aja otkukanja i smerljanja.

Na akciji je sudjelovalo više od stotinu ljudi, svi pripadnici sedam karaševskih sel. Među njima sto ari, koji su doveli ovce na smerljanje, kuharji, koji su pekli janjad na ražnju i „zgotvali“ jedinstveni karaševski paprikaš za goste, pekarji, koji su ispekli ukusne tradicionalne kola i kruh. I, naravno, kako dolje i jednoj takvoj gozbi, bili su pozvani i muzikanti. Većina je pozvanika obukla bar jedan element narodne karaševske nošnje, a bilo ih je, naravno, i onih koji su je obukli od glave do pete, kako bi što bliže do arali duh karaševskih drevnih obi aja.

„Ovomu mjestu de smo mi, mu se vili Župan – kaže nam s trnjkom nostalgije gazda struge Milja Lauš – i ovde su bili najmalo trideset salaša. Svaki dom iz Ravnika si imao salaš. Nave er, prid svetog ura, svaki lovnik si dođe kod salaša kako da porne ovce odma poranini. Ovce su imale zvonci, da se uje koj de ga je, e tad nisu bili telefoni. I onda smo hukali jedan odovuda, drugi odotuda da se naemo. Svaki salaš je imao po deset, dvadeset ovce. Otkad se naranu ovce sleznu kod salaša da ji pomlzu. I onda se otkukaju ovce i posje ruja. Onda pa se prikupimo, po dvadeset, trideset deca i se sigramo fotbal, balabuku ili s nišaljkom smo se nišali. Sad nemaše narod. Svi su ošli, sve je pusto“.

Na ravni koj strazi najprije se otkukalo. Gazdina je obitelj pomuzla svoje ovce, nakon čega je otkukala. Otkukaju, po obi aju, djeca, najmlađi i lanovi obitelji, ali obavezno moraju sudjelovati i dječaci i djevojčice. Kada se kola raskomada, ako veđe i dio pripadne djevojčica, onda će sljedeće godine biti više ovaca ženskog spola. Ukoliko veđi komad zgrabe dječaci, kaže se da će u stadi prevladati ovnove.

„Obi aji za svetog ura pođe s kola am. Dan prije spremimo kola doma, a sutradan idemo kod salaša da otkukamo. Najprvo pomlzemovce, posetimemo ovcu, posetimemo ovčar,“to se prva ujagnjila u ovoj godini, ali što je imala jagnjicu, i tu otkukamo. Ju uvatimo, stavimo kola na nju i otkukamo. Tej kola nakitimo s vrbom, znak pločenja, kako da se namnože ovce na godinu, a stavljamo i mleko, kako da imaju ovce mleko. I tako ekamo s nadom da lađa bude dobro i u slide oj godini. Među emocijama u testu kad se zamesi kola, ali da ne zna nitko de ga je. Kad se otkuka kola, koj nađe novac, se vili e lađa bude bogat tu godinu“ – radosno će nam reći Dorina Lauš, gospodina supruga.

U praksi, za tjedan ili dva poslije otkukanja slijedi obi aj smerljanja. Ako se obi aj otkukanja veže za blagdan sv. ur a, 23. travnja, to jest sveca kojega Karaševci smatraju zaštinikom stada i pastira, neki vežu obi aj smerljanja uz blagdan sv. ur a, po starom kalendaru, to jest 6. svibnja. Tada, ili nešto ranije, sve ovce do u kod ovara koji okuplja, osim svojih ovaca, i ovce takozvanih brkara. Središnji je dogadaj ovog obi aja mjerjenje mlijeka u ovaca, a na osnovi kojega e pojedini gospodar dobivati svoj dio mlijeka (sira) kroz godinu.

„Sidan sam doteril ovce ovde kod struge, kod ovara. Od ovoga dana la da ji preuzme on do manat ujesen, dok padne sneg, ili, ne daj Bože da bude neki doga aj da se pobole ovce pa da treba da se odbiju po zavreme. Gazdu smo podarovali s malko rakijom i vinom, po obi aju. Ovce smo pomlzli, se je smerljalo, se je merilo koj šta brkar je imal mleko, da gazda izra una koliko kole siranja pripada svakomu posu. Ja, kako brkar, imam dvadeset ovce, a bavim se ovcamu od kad se znam. Nikad ne se strefilo da nesu ovce na mojem broju od doma. Celo vreme smo držali maru: ili konji, ili volove i ne bi teli niti sad da izgubimo to. Napred su imali stari i do sto glave ovce, mi sad držimo samo što je za potrebno za dom, ne i za proda u“ – objašnjava Milja Boška, jedan od brkara sudjelovatelja na današnjoj akciji.

Djed Kra un Lauš mjerio je danas pomuzeno mlijeko i objasnio je nam kako se ra una koliko e sira dobiti svatko od brkara tijekom godine. „ Su došli brkari kod nas s ovcamu. Svaki brkar je pomlzao njegove ovce, posu su donesli mleko da se meri na kantaru. I sad se vidi koj šta je imal. Ako, na primer, neki od njii je imal pet kile mleka, taj la da dobije petnajst mere mleka. Ako je imal dve kile mleka la da dobije šest mere mleka, i sve tako. To mleko kojeg su pomlzli sad brkari se skupilo na jeno mesto i se pocirilo. Od njega se inil kaš i la da stane tu kod ovara. Ali i brkari la da dobiju po neko par e od ovog siranja što se sidan napravilo. Svaki la da uzme par e ovisno koliko ovce je donesal kod ovara.“

Nakon što se otkukalo, a poslije smerljalo, došao je red da se brkari i svi ostali gosti pozovu na ru ak. Po karaševskom obi aju prije jela uvijek se moli Bog i se nameni ru ak svecu koji se slavi, a tako je bilo i ovaj put. Na kraju se okupljenima obratio Slobodan Gera, predsjednik Zajedništva Hrvata: „Karaševsko namenjanje koje smo upravo uli bit je našeg okupljanja na ovom mjestu jer se odnosi upravo na obi aje koje su stolje imala gajili naši prethodnici. Naš sastanak je prire en kako bi o uva o zaborava stare tradicije i obi aje karaševskih Hrvata, a otkukanje i smerljanje vjerojatno su stari koliko i naš boravak na ovim prostorima. Podsjetio bih vas da je u prošlosti naše glavno zanimanje bilo ov arstvo, gotovo svaki Karaševak je od malih nogu bio ov ar. Hvala Bogu što smo se danas svi ovdje okupili, na ovom prekrasnom mjestu u ravni kom hotaru, i nadam se da e se ova prekrasna tradicija o uvati najmanje još sedam stolje a, onoliko koliko smo se i mi o uvali na ovim li-jepim mjestima planinskog Banata“;

Daniel Lucacela